

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ**
за освітньо-професійною програмою
"Природозахисні технології в
урбо-індустріальному комплексі"
здобувачів вищої освіти
за першим (бакалаврським) рівнем

спеціальність	183 Технології захисту навколишнього середовища
назва освітньо- професійної програми	Природозахисні технології в урбо-індустріальному комплексі

Запоріжжя 2025

Рекомендовано Науково-методичною
радою ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»
(протокол №3 від 26.12.2025 р.)

Автори:

Каракай М.С., канд. держ. упр., в.о. завідувач кафедри безпеки праці та охорони довілля,

Максимова Н.М., канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри безпеки праці та охорони довілля,

Вамболь В.В., докт. техн. наук, професор, професор кафедри безпеки праці та охорони довілля,

Чеберячко Ю.І., докт. техн. наук, професор, професор кафедри безпеки праці та охорони довілля,

Мацак А.О., канд. техн. наук, доцент кафедри безпеки праці та охорони довілля,

Романь А.М., канд. біол. наук, доцент кафедри безпеки праці та охорони довілля,

Накемпій О.К., ст. викл., кафедри безпеки праці та охорони довілля,

Таврель М.І., ст. викл., кафедри безпеки праці та охорони довілля.

Рецензент:

Бучавий Ю.В. канд. біолог. наук, доцент, доцент кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища

P58 Робоча програма переддипломної практики за освітньо-професійною програмою "Природозахисні технології в урбо-індустріальному комплексі" для здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем спеціальності 183 Технології захисту навколишнього середовища / М. С. Каракай, Н. М. Максимова, В. В. Вамболь, Ю. І. Чеберячко, А. О. Мацак, А. М. Романь, О. К. Накемпій, М. І. Таврель. Запоріжжя : ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА», 2025. 34 с.

Робоча програма переддипломної практики за освітньо-професійною програмою "Природозахисні технології в урбо-індустріальному комплексі" призначена для студентів, що здобувають освіту на першому (бакалаврському) рівні освіти і містить вимоги щодо організації практики, контролю та підбиття підсумків практики, а саме вимоги до оформлення звіту про проходження практики та щоденника (робочого зошита) практики, критерії оцінювання результатів проходження практики, зразок титульної сторінки, список використаних джерел.

УДК 504.06:62 (073)

ЗМІСТ

1	МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ.....	4
2	ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ.....	6
3	ЗМІСТ ПРАКТИКИ (індивідуальний план роботи здобувача).....	11
4	КАЛЕНДАРНИЙ ГРАФІК ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ	14
5	КОНТРОЛЬ І ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ	15
	5.1 Форми і методи контролю.....	15
	5.2 Складові та критерії оцінювання	16
	5.3 Порядок оскарження оцінки	17
6	ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ.....	19
7	АКАДЕМІЧНІ ПОЛІТИКИ	19
8	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	27
	ДОДАТОК А.....	24
	ДОДАТОК Б.....	29

1 МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Проведення переддипломної практики за освітньо-професійною програмою "Природозахисні технології в урбо-індустріальному комплексі" підготовки бакалаврів регулюється: Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (Наказ МОН України від 08.04.1993 р. № 93 (в редакції від 20.12.94)), нормативним документам Міністерства освіти і науки України щодо практики здобувачів вищої освіти, Положенням про організацію проведення практики здобувачів вищої освіти у ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА» (Протокол № 5 від 16.02.2023 р.), Положенням про організацію освітнього процесу у ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА» (Протокол №1 від 11.08.2020 р., зі змінами (протокол №1 від 17.09.2021 р., протокол №1 від 31.08.2023 р.), освітньо-професійною програмою та навчальним планом освітньо-професійної програми.

Навчальним планом передбачене проведення переддипломної практики у 8-му семестрі 4-го курсу. Тривалість практики – 2 тижні. Що становить 3 кредитів ЄКТС (90 годин).

Мета практики. Зважаючи на концепцію проблемно-орієнтованого навчання в ТУ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА» практика має на меті сформувати у кожного здобувача вичерпні знання щодо проблем технологій захисту довкілля, які сформульовані в тематиці кваліфікаційних робіт, в т.ч. в умовах відповідно визначених виробничих потужностей ТОВ «МЕТІНВЕСТ ХОЛДІНГ», або інших підприємствах / установах (організаціях), діяльність яких пов'язана із проектуванням та впровадженням технологій захисту довкілля.

Проходження переддипломної практики дозволяє здобувачам вищої освіти за освітньо-професійною програмою (далі – ОПП) «Природозахисні технології в урбо-індустріальному комплексі» отримати цінний практичний досвід, який сприятиме їх подальшій професійній кар'єрі, опрацювання теми кваліфікаційної роботи і підготовку до її безпосереднього виконання (збір та аналіз даних, опрацювання методичних і технологічних підходів тощо).

Проходження здобувачами вищої освіти переддипломної практики за освітньо-професійною програмою "Природозахисні технології в урбо-індустріальному комплексі" спрямована на отримання здобувачами наступних **загальних та спеціальних (фахових) компетентностей**:

ЗК-2. Знання і критичне розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК-09¹. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

ФК-10. Здатність до попередження забруднення довкілля та кризових явищ і процесів.

ФК-12. Здатність проводити спостереження та інструментальний і лабораторний контроль навколишнього середовища, впливу на нього зовнішніх факторів, з відбором зразків (проб) природних компонентів.

ФК-13. Здатність здійснювати контроль за забрудненням повітряного басейну, водних об'єктів, ґрунтового покриву та геологічного середовища.

ФК-18. Здатність оцінювати вплив промислових об'єктів та інших об'єктів господарської діяльності на довкілля.

ФК-19. Здатність до планування природоохоронних заходів при операційній діяльності підприємств гірничо-металургійного комплексу шляхом впровадження найкращих доступних природоохоронних технологій та методів керування на окремих виробничих ділянках гірничо-металургійних підприємств з врахуванням тенденцій сталого розвитку територій і суспільства.

В процесі проходження переддипломної практики за освітньо-професійною програмою "Природозахисні технології в урбо-індустріальному комплексі" здобувачами вищої освіти передбачається отримання таких **програмних результатів навчання (ПРН)**:

ПРН-7. Здійснювати науково-обґрунтовані технічні, технологічні та організаційні заходи щодо запобігання забруднення довкілля.

ПРН-8. Вміти продемонструвати навички вибору, планування, проектування та обчислення параметрів роботи окремих видів обладнання, техніки і технологій захисту навколишнього середовища, використовуючи знання фізико-хімічних властивостей поллютантів, параметрів технологічних процесів та нормативних показників стану довкілля.

ПРН-9. Вміти проводити спостереження, інструментальний та лабораторний контроль якості навколишнього середовища, здійснювати внутрішній контроль за роботою природоохоронного обладнання на промислових об'єктах і підприємствах на підставі набутих знань новітніх методів вимірювання та сучасного вимірювального обладнання і апаратури з використанням нормативно-методичної та технічної документації.

ПРН-10. Вміти застосувати знання з контролю та оцінювання стану забруднення і промислових викидів, з аналізу динаміки їх зміни в залежності від умов та технологій очищення компонентів довкілля.

ПРН-12. Обирати інженерні методи захисту довкілля, здійснювати пошук новітніх техніко-технологічних й організаційних рішень, спрямованих на впровадження у виробництво перспективних природоохоронних розробок і сучасного обладнання, аналізувати напрямки вдосконалення існуючих природоохоронних і природовідновлюваних технологій забезпечення екологічної безпеки.

ПРН-14. Вміти обґрунтовувати ступінь відповідності наявних або прогнозованих екологічних умов завданням захисту, збереження та відновлення навколишнього середовища.

ПРН-15. Вміти використовувати корпоративні інструменти з управління навколишнім середовищем для планування і здійснення

операційної діяльності на підприємствах гірничо-металургійного комплексу.

2 ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Проходження переддипломної практики за освітньо-професійною програмою "Природозахисні технології в урбо-індустріальному комплексі" здобувачами вищої освіти в ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА» (далі – Університет) здійснюється відповідно до діючого законодавства України, прийнятого Положення «Про організацію проведення практики здобувачів вищої освіти у ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА» (<https://metinvest.university/data/file/fd/cb/fdcbb2c04f46498abf7fb8633e03bead.pdf>) і є обов'язковою частиною освітнього процесу для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 183 «Технології захисту навколишнього середовища» першого (бакалаврського) рівня.

Для проходження переддипломної практики за освітньо-професійною програмою "Природозахисні технології в урбо-індустріальному комплексі" здобувачів вищої освіти направляють в установи та організації, сфера діяльності яких пов'язана з тематикою індивідуального завдання здобувача, в яких працюють найбільш кваліфіковані та досвідчені фахівці і забезпечується високий рівень організації та якості практики. Перед виходом на практику студент зобов'язаний з'явитися на загальні збори з практики та отримати: календарно-тематичний план практики та індивідуальне завдання.

Базами проведення практики можуть бути:

- підприємства, установи, організації різних форм власності та організаційно-правових форм як в Україні, так і за її межами, зокрема, підприємства, що входять до Групи Метінвест, з використанням їх навчальних центрів, навчально-виробничих майстерень, полігонів, а також структурні підрозділи Університету.

- за наявності державних та/або регіональних замовлень на підготовку фахівців, перелік баз практичної підготовки для проходження практики, надають органи, які формують ці замовлення;

- здобувач освіти має право самостійно обирати базу практичної підготовки за умови узгодження з кафедрою;

- якщо здобувач освіти не обирає базу практики самостійно, Університет направляє його на базу практики, яка визначається рішенням кафедри.

- у випадках, коли підготовка фахівців здійснюється за замовленням фізичних або юридичних осіб, бази практики можуть бути запропоновані цими особами.

З базами практики, розташованими як на території України, так і за кордоном, Університет укладає двосторонні договори / угоди на проведення практики.

Приклади баз практик з дослідження проблем технологій захисту навколишнього середовища: ПРАТ «ЗАПОРІЖСТАЛЬ», ПРАТ

«ЗАПОРІЖВОГНЕТРИВ», ПрАТ «ПІВНІЧНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ», ПАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ», ПРАТ «ІНГУЛЕЦЬКИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ», ПРАТ «КАМЕТСТАЛЬ», ТОВ «ЮЖКОКС».

Тема кваліфікаційної роботи обирається здобувачем самостійно, узгоджується з його лінійним керівником (якщо здобувач працює на Активі Групи МЕТІНВЕСТ) та (або, якщо здобувач не є співробітником МІХ) з керівником від кафедри, академічною радою за освітнім напрямом та затверджується на засіданні кафедри.

Матеріально-технічне забезпечення практики. За наявності державних, регіональних замовлень на підготовку здобувачів вищої освіти перелік баз практики надають Університету органи, які формували замовлення. При підготовці здобувачів вищої освіти, які навчаються на основі договорів, що фінансуються за рахунок коштів юридичних осіб будь-якої форми власності, бази практики надаються юридичними особами, які здійснюють фінансування підготовки здобувачів вищої освіти з урахуванням особливостей профілю їх індивідуального плану. А у разі відсутності такої можливості – здобувач має право самостійно обрати базу практики по узгодженню з кафедрою.

Здобувач вищої освіти, який навчається за рахунок коштів фізичних осіб має право самостійно обрати базу практики та оформити договір з базою практики при умові, що вибір бази практики узгоджено з кафедрою та гарантом ОПП. Якщо здобувач вищої освіти, який навчається за рахунок коштів фізичних осіб не обирає базу практики самостійно, то Університет направляє здобувача вищої освіти на базу практики, яка визначається рішенням кафедри та гарантом ОПП. Після підтвердження можливості проходження практики здобувачем вищої освіти на запропонованій базі практики структурний підрозділ, що відповідає за організацію практик укладає договір про проведення практики.

Здобувачі вищої освіти можуть проходити практику за межами України в порядку, встановленому чинним законодавством і договорами про співпрацю, укладеними Університетом з підприємствами, іншими закладами вищої освіти, науковими установами інших держав.

Джерела фінансування практики здобувачів вищої освіти Університету визначаються формою замовлення на фахівців: державні або регіональні, кошти підприємств, організацій, установ усіх форм власності, або кошти фізичних осіб, які фінансують освітню послугу.

Під час практики у період роботи на робочих місцях і посадах з виплатою заробітної плати за студентами зберігається право на одержання стипендії за результатами підсумкового контролю.

Проїзд до бази практики, добові, проживання здобувачів вищої освіти у містах баз практики не компенсується Університетом, але можуть фінансуватися за рахунок коштів замовника освітніх послуг відповідно до

укладеного договору, якщо замовник освітньої послуги вважає доцільним направити здобувача на базу практики за межами підприємства.

Необхідні для виконання індивідуального завдання матеріали студент збирає відвідуючи відповідні відділи підприємства і виробничі дільниці. Відповідно до графіку навчального процесу тривалість практики бакалаврів складає 2 тижні у восьмому семестрі навчання (у разі повного терміну навчання 3 роки 10 місяців) / у шостому семестрі навчання (у разі скороченого терміну навчання 2 роки 10 місяців) / у четвертому семестрі навчання (у разі скороченого терміну навчання 1 рік 10 місяців).

До обов'язків гаранта освітньої програми відноситься забезпечення організаційних заходів перед початком практики (подання заявок про потреби у базах практики до Департаменту з навчальної роботи; підготовка пакету супровідних документів для проходження практики на кожного здобувача вищої освіти; оцінювання стану підготовки бази практики; ознайомлення здобувачів з переліком баз практики тощо).

Направлення студентів на практику та призначення керівників практики відбувається на підставі наказу ректора. Безпосередніми керівниками студентів-практикантів є керівник практики від університету і керівник практики (наставник) від підприємства-бази практики

Керівником практики від Університету є керівник кваліфікаційної роботи здобувача. Перед початком практики кожен керівник зобов'язаний видати здобувачам всі необхідні для проходження практики документи (копія наказу про направлення на практику, направлення на практику, щоденник з практики, робочу програму). До відома здобувачів доводяться цілі та завдання практики, терміни її проходження, система оцінювання, терміни здачі звітної документації.

Обов'язки керівника практики від Університету:

- забезпечення контактів між здобувачами та наставниками практики від Підприємства;
- систематичний контроль процесу проходження практики (умови проходження практики, відвідування баз практики, заповнення щоденників та складання звітів);
- перевірка звітів з практики та виставлення оцінки;
- доповідь про результати практики на засіданні кафедри.

Наставник практики від Підприємства призначається з числа кваліфікованих спеціалістів наказом керівника Підприємства. Разом з керівником практики від Університету наставник практики від Підприємства забезпечує організацію і контроль проходження практики у відповідності з програмою та календарним планом.

Обов'язки наставника практики від Підприємства:

- ознайомлення з програмою практики і тематикою індивідуальних завдань;
- контроль за своєчасним та якісним проведенням інструктажу з техніки безпеки;

- організація та проведення регулярних консультацій, освітнього процесу, екскурсій, майстер-класів;

- залучення здобувачів до розгляду аварійних ситуацій чи аварії на промисловому об'єкті, вивчення правил поведінки при надзвичайних ситуаціях;

- забезпечення студентів-практикантів необхідними інформаційними матеріалами;

- контроль за веденням щоденників, підготовкою здобувачами звітів;

- написання відгуків про роботу здобувачів, які містять дані про виконання програми практики та індивідуальних завдань, про відношення здобувачів до проходження практики;

- оцінка роботи практикантів;

- прийняття необхідних заходів до здобувачів–порушників трудової дисципліни та інформування про це керівника практики від Університету та гаранта освітньої програми.

Обов'язки здобувачів вищої освіти:

- до початку практики отримати від керівника практики від Університету пакет супровідних документів на проходження практики;

- до початку практики ознайомитись з її змістом, вимогами до її проходження, структурою звіту про практику і вимогам до його оформлення;

- своєчасно прибути на місце проведення практики;

- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками керівника практики від Університету та наставника практики від Підприємства;

- знати і дотримуватись норм та вимог з охорони праці, правил внутрішнього розпорядку за місцем проходження практики на підприємстві;

- дотримуватися інструкцій, які передбачені колективною угодою та правилами внутрішнього розпорядку підприємства;

- дбайливо та ощадливо ставитися до майна Підприємства;

- вести щоденник (робочий зошит) практики;

- своєчасно скласти та оформити звітні матеріали: щоденник (робочий зошит) та звіт з практики;

- своєчасно розмістити звітні документи на освітній платформі Moodle,

- підготувати презентаційні матеріали для захисту результатів практики.

3 ЗМІСТ ПРАКТИКИ (індивідуальний план роботи здобувача)

Під час проходження переддипломної практики за освітньо-професійною програмою "Природозахисні технології в урбо-індустріальному комплексі" здобувач має:

1. Ознайомитися з організацією, управлінням, діяльністю відповідного підприємства в цілому, технологічного підрозділу (цеху, дільниці) та підрозділу з впровадження природозахисних технологій. Опанувати правила охорони праці, промислової безпеки, екологічної безпеки на підприємстві.

2. Ознайомитися з конструкцією та особливостями технічного устаткування, природозахисних технологій, систем захисту довкілля, а також методи спостереження та інструментального і лабораторного контролю навколишнього середовища, впливу на нього зовнішніх факторів, з відбором зразків (проб) природних компонентів. Для цього слід використовувати навчальну літературу, технічну документацію Підприємства (екологічні інструкції, технічну і звітну документацію відділу екологічного контролю тощо), спостереження за роботою природоохоронних систем безпосередньо на об'єкті, обговорення з керівником практики від Підприємства. Слід звернути увагу на конструктивні особливості цих конкретних систем в урбо-індустріальному комплексі. Перелік питань:

- загальна технологічна схема Підприємства – бази практики, екологічний контроль на виробничих ділянках, основне обладнання для захисту навколишнього середовища;

- структура підрозділу, де впроваджуються природозахисні технології – об'єкт дослідження згідно з темою кваліфікаційної роботи, його ділянки та основні технологічні системи, взаємодія між ними;

- детальне вивчення конструкції природоохоронного устаткування, особливості технологій захисту навколишнього середовища та відповідних процесів з урахуванням місця систем у загальній технологічній схемі підприємства;

- збір інформації про основні технічні характеристики систем, в тому числі креслень конструкції для наведення, розгляду, аналізу у графічній частині кваліфікаційної роботи.

3. Зібрати та опрацювати інформацію про природоохоронні процеси у визначених системах. Для цього слід використовувати навчальну літературу, технічну та робочу документацію підприємства (технічні інструкції, документацію відділу екологічного контролю нормативні документи, звіти науково-дослідних робіт, бази даних моніторингу екологічних параметрів, паспорти обладнання тощо), обговорення з керівником практики від Підприємства. Слід звернути увагу

на особливості природозахисних процесів в урбо-індустріальному комплексі. Перелік питань:

- основні природозахисні процеси в системах (наприклад, очищення стічних вод, утилізація відходів, контроль викидів, взаємодія з громадкістю, публічна інформація тощо);

- аналіз природозахисного процесу як об'єкта впровадження технологій;

- кількісні та якісні характеристики промислового майданчика для встановлення ступеню відповідності наявних або прогнозованих екологічних умов завданням захисту, збереження та відновлення навколишнього середовища;

- вимоги до перебігу природозахисних процесів відповідно до екологічних стандартів як національних, так й міжнародних;

- чинники, що впливають на ефективність природозахисних процесів (наприклад, урбаністичні та промислові впливи);

- визначення контрольованих і регульованих екологічних параметрів, вхідних керуючих та збурювальних впливів;

- вихідні забруднювачі та одержувані результати (наприклад, ефективність очищення, вторинні матеріальні ресурси);

- збір інформації, необхідної для оцінки впливу на довкілля та визначення ефективності природоохоронних заходів;

- більш докладне вивчення природозахисного процесу, що є предметом досліджень і корелює з темою кваліфікаційної роботи.

4. Ознайомитися з наявними системами природозахисних технологій та моніторингу. Перелік питань:

- загальна інформація про наявні системи природозахисних технологій;

- наявні структурні та функціональні схеми, технічна документація підприємства;

- закони регулювання та алгоритми управління, що використовуються в системах захисту навколишнього середовища;

- принципові та монтажні схеми систем моніторингу, спостережень та контролю забруднення навколишнього середовища;

- експлуатація технічні засобів та природозахисних технологій (наприклад, датчики, фільтри, біореактори, збір і повернення залізовмісних просипів у виробничий процес, згущення, рекуперація викидів);

- метрологічне забезпечення;

- забезпечення інструментально-лабораторного контролю та спостережень, екологічна лабораторія підприємства;

- основні технічні характеристики, структура програмного забезпечення (ПЗ) для екологічного контролю, основні функції та підсистеми ПЗ.

5. Підготувати матеріали за індивідуальним завданням, що відповідає розробці частини кваліфікаційної роботи: зібрати необхідні матеріали в форматі, прийнятному для подальшого використання; проаналізувати зібрані матеріали; провести дослідження (відбір проб та їх аналіз, експериментів) / розрахунки, які відповідають завданню; опрацювати інформаційні джерела, звіти науково-дослідних та проектно-конструкторських організацій за темою індивідуального завдання; провести первинну розробку питань за темою індивідуального завдання.

6. Розглянути питання техніко-економічного обґрунтування реалізованих технологій захисту навколишнього середовища на підприємстві та питання організації виробництва, промислової і екологічної безпеки підприємства, охорони праці, інформування та взаємодії з громадськістю відповідно до вказівок керівника або консультантів за їх наявності.

7. Систематизувати матеріали, оформити та захистити звіт з практики.

4 КАЛЕНДАРНИЙ ГРАФІК ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

№ пп	Робота, яка виконується*	Орієнтовна кількість робочих днів
1	Оформлення перепусток, інструктаж з техніки безпеки та охорони праці	0,25
2	Збір даних та опрацювання загальних відомостей про Підприємство-базу практики.	0,75
3	Збір даних та опрацювання інформації за темою індивідуального завдання	7
7	Оформлення, здача на перевірку, захист звіту	4
	Підсумок	12

Примітка. «*» Робота студента над написанням звіту і супровідних матеріалів починається з першого дня проходження практики.

5 КОНТРОЛЬ І ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

5.1 Форми і методи контролю

Формами контролю є заповнення, перевірка та оцінювання звітної документації та захист звіту з практики.

Умови допуску до підсумкового контролю: здобувач успішно виконав індивідуальне завдання (індивідуальний план роботи) та оформив звіт та щоденник з практики відповідно до вимог.

Підсумкова оцінка з переддипломної практики за освітньо-професійною програмою "Природозахисні технології в урбо-індустріальному комплексі" враховує три складові поточної успішності:

1. Безумовну – оцінюється рівень дотримання здобувачем вимог законодавства, норм охорони праці, правил внутрішнього розпорядку бази практики, етичних правил тощо.

2. Умовні:

– оцінка рівня виконання звітної документації, зокрема акцентується увага на виконанні індивідуального завдання (ІЗ) з практики;

– оцінка рівня сформованості професійних компетентностей керівником практики від бази практики (Підприємства).

Керівник практики від Підприємства оцінює хід і результати проходження практики в щоденнику практики згідно з наданою формою оцінювання. При оформленні звітних документів здобувач вищої освіти має узгодити перелік матеріалів з керівником практики від Підприємства з точки зору дотримання вимог Підприємства про нерозповсюдження конфіденційної інформації. Рекомендації керівника практики від Підприємства щодо виключення чи обмеження використання деяких матеріалів є обов'язковими для виконання здобувачем вищої освіти.

Звіти здобувачів з переддипломної практики за освітньо-професійною програмою "Природозахисні технології в урбо-індустріальному комплексі" згідно із Розпорядженням про запобігання плагіату в академічних текстах здобувачів вищої освіти ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА» у вказаному порядку проходять перевірку на плагіат у системі StrikePlagiarism.com, а відповідні документи про результати перевірки розміщуються на платформі Moodle заздалегідь, тобто до дня захисту.

Не пізніше, ніж за три робочі дні до захисту здобувачі розміщують на освітній платформі Moodle повністю оформлені, з усіма необхідними підписами, звітні документи разом з щоденником практики.

Під час останнього тижня переддипломної практики за освітньо-професійною програмою "Природозахисні технології в урбо-індустріальному комплексі" у спеціально призначений день здобувачі захищають звіт з практики. Під час захисту оцінюється рівень теоретичних і практичних знань, здобутих здобувачем під час проходження практики, здатність презентувати результати вирішення поставлених завдань,

комунікувати за фаховою проблематикою, а також якість звіту за змістом і оформленням, дисциплінованість і громадська активність здобувача. Оцінка за практику виставляється за національною 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС і вноситься до відомості обліку успішності та в індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти.

Оцінка здобувача вищої освіти за практику враховується при визначенні його рейтингу успішності разом з його оцінками за результатами підсумкового семестрового контролю.

Якщо здобувач освіти не згоден із рішенням і вважає, що мало місце порушення процедури захисту або упередженість в оцінюванні, порушення академічної доброчесності, він може подати письмову заяву декану свого факультету. Декан своїм рішенням формує комісію для розгляду питання дотримання процедури. У разі підтвердження викладених у заяві здобувача освіти обставин за розпорядженням декана проводиться новий захист з іншим складом комісії.

5.2 Складові та критерії оцінювання

Складові оцінки	Максимальна кількість балів
Оцінка за звіт (індивідуальне завдання)	30
Оцінка результатів практики керівником практики від Підприємства	30
Захист звіту з практики	40
Всього	100
Критерії оцінювання ІЗ та звіту	Кількість балів
Здобувач виконав індивідуальне завдання в повному обсязі та оформив звіт у повній відповідності до ДСТУ 3008: 2015	20-30
Здобувач виконав індивідуальне завдання частково та оформив звіт з несуттєвими відхиленнями від ДСТУ 3008: 2015	10-19
Здобувач виконав індивідуальне завдання на мінімально допустимому рівні та оформив звіт з суттєвими відхиленнями від вимог викладача та ДСТУ 3008: 2015	5-9
Зміст індивідуального завдання та звіт не відповідають вимогам	Менше 5
Критерії оцінювання захисту звіту з практики	Кількість балів
Здобувач продемонстрував ґрунтовні знання, чітко та повно відповідав на поставлені питання. Підготовлені презентаційні матеріали відповідають темі індивідуального завдання, структуровані, оформлені у відповідності до змісту звіту	30-40
Здобувач продемонстрував достатні знання, надав відповіді на більшість питань. Підготовлені презентаційні матеріали здебільшого відповідають темі індивідуального завдання, структуровані, оформлені здебільшого у відповідності до змісту звіту	20-29
Здобувач дав відповіді на половину питань. Підготовлені презентаційні матеріали частково відповідають темі	5-19

Складові оцінки	Максимальна кількість балів
індивідуального завдання, структуровані, оформлення частково корелює змісту звіту	
Здобувач показав низький рівень обізнаності з питань практики, не надав відповіді на більшу частину запитань. Підготовлені презентаційні матеріали частково відповідають темі індивідуального завдання та змісту звіту	Менше 5
Критерії оцінювання результатів практики керівником практики від Підприємства	Кількість балів
Здобувач регулярно відвідував практику, дотримувався усіх вимог та правил стосовно практики, виконав завдання в повному обсязі та в результаті співбесіди з наставником показав відповідний рівень професійних компетентностей	20-30
Здобувач регулярно відвідував практику, дотримувався усіх вимог та правил стосовно практики, виконав завдання в повному обсязі та в результаті співбесіди з наставником не показав відповідний рівень професійних компетентностей	10-19
Здобувач регулярно відвідував практику, дотримувався усіх вимог та правил стосовно практики, виконав завдання в неповному обсязі та в результаті співбесіди з наставником показав невідповідний рівень професійних компетентностей	5-9
Здобувач нерегулярно відвідував практику, дотримувався усіх вимог та правил стосовно практики, не виконав завдання в повному обсязі та в результаті співбесіди з наставником не показав відповідний рівень професійних компетентностей	Менше 5

Переведення кількості балів у шкалу ECTS (A, B, C, D, E, F, FX) та інші шкали здійснюється відповідно до регламентів Університету.

Відповідність між прийнятими в університеті шкалами оцінки наведена в таблиці.

Бальна шкала	Рівні	Характеристика	Традиційні шкали	
			Іспит	Залік
90-100	A	Студент демонструє видатний рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни, що засвідчують його безумовну готовність до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Відмінно	
82-89	B	Студент виявляє вищий за середній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях присутні незначні помилки	Добре	Залік
75-81	C	Студент виявляє середній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за		

Бальна шкала	Рівні	Характеристика	Традиційні шкали	
			Іспит	Залік
		фахом, в його знаннях або діях присутні деякі значущі помилки		
67-74	D	Студент виявляє задовільний рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях наявні суттєві помилки	Задовільно	
60-66	E	Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати вивчення навчальної дисципліни		
35-59	FX	Низка запланованих результатів навчання не досягнуті. Рівень наявних результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Незадовільно	Незалік
0-34	F	Результати навчання відсутні або критично низькі		

5.3 Порядок оскарження оцінки

Якщо здобувач освіти не згоден із рішенням і вважає, що мало місце порушення процедури захисту або упередженість в оцінюванні, порушення академічної доброчесності, він може подати письмову заяву декану свого факультету. Декан своїм рішенням формує комісію для розгляду питання дотримання процедури. У разі підтвердження викладених у заяві здобувача освіти обставин за розпорядженням декана проводиться новий захист з іншим складом комісії.

6 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Щоденник практики (форма наведена у додатку А) та звіт з переддипломної практики за освітньо-професійною програмою "Природозахисні технології в урбо-індустріальному комплексі" є документами, що характеризують роботу здобувача під час практики. Здобувач працює над звітом самостійно та систематично впродовж практики відповідно до індивідуального завдання.

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти індивідуального завдання (плану роботи), вступ, висновки і пропозиції, список використаних джерел, додатки.

У звіті коротко викладається зміст досліджуваних питань, перерахованих в розділі «Зміст практики» з наведенням графічних матеріалів: креслень технічного устаткування (наприклад, ГОУ), схем технологічного процесу тощо.

Загальний обсяг звіту 20-35 сторінок. Звіт оформлюється відповідно до вимог ДСТУ 3008: 2015.

Послідовність матеріалів у звіті:

1. Титульна сторінка.

2. Зміст.

3. Вступ.

4. Розділи основної частини (див. питання в п. 3 «Зміст практики»).

5. Висновки (за потреби вказуються й пропозиції).

6. Список використаних джерел (наводиться перелік посилань на всі документи, які здобувач освіти використав під час проходження практики, в т.ч. внутрішні технічні документи підприємства, нормативні, довідкові, наукові, статистичні джерела, вебресурси тощо).

7. Додатки (за наявності).

Звіт з практики підлягає перевірці на плагіат згідно з відповідним розпорядженням по Університету.

7 АКАДЕМІЧНІ ПОЛІТИКИ

Як член студентської спільноти Технічного університету «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА» здобувач має дотримуватися певних стандартів та академічної політики:

- шахрайство та плагіат заборонені;
- спілкування з однокурсниками та викладачем має бути професійним та ввічливим;
- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації;
- університет підтримує середовище, вільне від дискримінації або дискримінаційних домагань, спрямованих на будь-яку людину або групу в межах своєї спільноти – здобувачів вищої освіти, співробітників або відвідувачів [12].

Виконання звітів з практик має здійснюватися з урахуванням **вимог щодо академічної доброчесності**. Відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту»: «*Академічна доброчесність* – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» [11]. Головним проявом академічної недоброчесності вважається академічний плагіат. «**Академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства» [11], а саме:

- відтворення в тексті роботи (повний текст роботи, з коментарями, примітками, бібліографією, переліком джерел та всіма додатками до основного тексту) без змін, з незначними змінами, або в перекладі тексту іншого автора (інших авторів), обсягом від речення і більше, без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту;
- відтворення в тексті роботи, повністю або частково, тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту;

- відтворення в тексті роботи наведених в іншому джерелі цитат з третіх джерел без вказування, за яким саме безпосереднім джерелом наведена цитата;
- відтворення в тексті роботи наведеної в іншому джерелі науково-технічної інформації (крім загальновідомої) без вказування на те, з якого джерела взята ця інформація;
- перефразування тексту джерела у формі, що є близькою до оригінального тексту, або наведення узагальнення ідей, інтерпретацій чи висновків з певного джерела без посилання на це джерело;
- подання як власних робіт, виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання [13].

До числа інших порушень академічної доброчесності, класифікованих законодавством України, що можуть трапитися при виконанні звітів з практик, належать:

- **самоплагіат** - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- **фабрикація** - вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- **фальсифікація** - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- **списування** - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- **обман** - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- **хабарництво** - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- **необ'єктивне оцінювання** - свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;
- надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;
- вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного)

працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання [11].

В разі, якщо здобувач стикається із проявами порушень академічної доброчесності, він має повідомити про це завідувача кафедри / Комісію з питань академічної доброчесності / Уповноваженого з питань протидії корупції, які, в свою чергу, повинні негайно після повідомлення забезпечити вжиття заходів попередження або виправлення таких порушень [12].

Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату в звітах з практик:

- робота має виконуватися самостійно, без видання за власний результат чужих робіт і результатів;
- будь-який текстовий фрагмент обсягом від речення і більше, відтворений в тексті роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі з іншого джерела, обов'язково має супроводжуватися посиланням на це джерело (у формі підрядкового посилання, наприклад як це зроблено щодо Закону «Про освіту» на попередній сторінці); винятки допускаються лише для стандартних текстових кліше, які не мають авторства та/чи є загальноживаними;
- якщо перефразування чи довільний переказ в тексті роботи тексту іншого автора (інших авторів) займає більше одного абзацу, посилання (бібліографічне та/або текстуальне) на відповідний текст та/або його автора (авторів) має міститися щонайменше один раз у кожному абзаці роботи, крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків (в останньому разі допускається подати одне посилання наприкінці списку);
- якщо цитата з певного джерела наводиться за першоджерелом, в тексті роботи має бути наведено посилання на першоджерело; якщо цитата наводиться не за першоджерелом, в тексті роботи має бути наведено посилання на безпосереднє джерело цитування («цитуються за ХХХХХХХ») і посилання на відповідний пункт списку використаних джерел;
- будь-яка наведена в тексті роботи науково-технічна інформація має супроводжуватися чітким вказуванням на джерело, з якого взята ця інформація із посиланням на відповідний пункт списку використаних джерел; винятки припускаються лише для загальновідомої інформації, визнаної всією спільнотою фахівців відповідного профілю; у разі використання у роботі тексту нормативно-правового акту достатньо зазначити його назву, дату ухвалення та, за наявності, дату ухвалення останніх змін до нього або нової редакції, а також посилання на відповідний пункт списку використаних джерел.

- для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати; науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором [13].

Правила цитування та посилання на використані джерела є такими:

1. При написанні здобувач повинен давати посилання на джерела, матеріали з яких наводяться у роботі. Такі посилання дають змогу відшукати документи та перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися бажано на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них є матеріал, який не включено до останнього видання.

2. Якщо використовуються відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дано посилання в курсовій роботі.

3. Посилання додаються одразу після закінчення цитати у квадратних дужках, де вказується порядковий номер джерела у списку літератури та відповідна сторінка джерела (наприклад: [12, с. 172]), або під текстом цієї сторінки у вигляді зноски, в якій вказують прізвище та ініціали автора, назву джерела, видавництво, рік видання та сторінку. При цьому враховувати наступне:

- текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання; наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку – у цих випадках використовується вираз «так званий»;
- цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора;
- пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками, вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці); якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;
- кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;
- при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

- якщо необхідно виявити ставлення автора роботи до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;
- коли автор роботи, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, то робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора дисертації, а весь текст застереження вміщується у круглій дужці. Варіантами таких застережень є: (курсив наш. – М.Х.), (підкреслено мною. – М.Х.), (розбивка моя. – М.Х.) [14].

Регламенти і процедури виявлення порушень вимог академічної доброчесності та наслідки такого виявлення

Регламент перевірки академічних робіт на плагіат визначає процедуру проведення перевірки звітів з практик здобувачів з використанням систем StrikePlagiarism.com (<http://strikeplagiarism.com>) або інших систем на наявність запозичень із текстів, присутніх в базах Університету, базах інших закладів вищої освіти та в Інтернеті.

Процедура перевірки звітів з практик відбувається в 4 етапи:

1. **здобувач** передає роботу науковому керівнику (Перевірка проводиться автоматично, на підставі внесеного до титульного листа відповідної роботи формулювання «Робота містить результати власних досліджень та напрацювань. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело. Електронний та паперовий варіанти роботи є ідентичними»);
2. **науковий керівник** передає отримані від студента матеріали відповідальній особі, що здійснює перевірку;
3. **відповідальна особа** здійснює перевірку роботи в системі, формує Звіт подібності у форматі PDF засвідчений підписом і передає його науковому керівнику для подальшого аналізу;
4. **науковий керівник** приймає рішення щодо наявності у роботі неправомірних запозичень, формує експертний висновок про допуск роботи до захисту та завантажує всі матеріали в систему управління навчанням Moodle.

Відповідальна особа, що виконує перевірку, не дає оцінку змісту звітів з практик, а виконує виключно технічну перевірку. Аналіз Звіту подібності здійснює науковий керівник.

Показники рівнів оригінальності тексту звітів з практик [12].

Вид роботи	Рівень оригінальності			
	високий	задовільний	низький	неприйнятний
Звіти з атестаційної практики, R&D проекти, курсові роботи / проекти	від 71% до 100%	від 51% до 70%	від 31% до 50%	від 0% до 30%

Вид роботи	Рівень оригінальності			
	високий	задовільний	низький	неприйнятний
за оригінальним індивідуальним завданням				
Звіти з інших видів практик, курсові роботи / проекти за визначеною методикою	від 61% до 100%	від 41% до 60%	від 21% до 40%	від 0% до 20%

За підготовку файлу звітів з практик, що підлягає перевірці, відповідає автор цієї роботи. Формат файлу повинен бути прийнятним для перевірки на плагіат (підтримуються формати файлів .doc, .docx, .pdf, .odt, які не містять елементів захисту).

Під час підготовки файлу роботи забороняється використовувати будь-які методи обманювання сервісів перевірки на академічний плагіат, зокрема забороняється:

- заміна текстових символів на візуально ідентичні зображення;
- заміна окремих букв одного алфавіту на аналогічні за написанням букви іншого алфавіту (наприклад, заміна кирилических букв 'АаВЕеліКМНОоРрСсТуХх' на відповідні латинські і навпаки);
- вставка додаткових текстових символів, які візуально не видимі (білі знаки) [12].

Виявлені у тексті роботи запозичення вважаються правомірними, якщо вони:

- є власними назвами (індивідуальними найменуваннями окремих одиничних об'єктів, у тому числі найменуваннями установ, назвами праць, які досліджувалися у творі, бібліографічними посиланнями на джерела та ін.);
- є усталеними словосполученнями, що характерні для певної сфери знань;
- належним чином оформлені цитуваннями;
- самоцитуванням (фрагментами тексту, що належать автору твору, опубліковані або оприлюднені в електронній формі ним у інших творах), якщо воно допускається редакційною політикою видання [12].

Усі запозичені фрагменти в роботі мають бути розглянуті на предмет коректності оформлення цитувань та посилань на першоджерела.

Вносити які-небудь виправлення та зміни в звітах з практик після їх перевірки на плагіат та затвердження на кафедрі не дозволяється.

Робота, що має високий рівень оригінальності, допускається до захисту. Якщо робота має задовільний або низький рівні оригінальності, здобувачеві пропонується доопрацювати роботу перед її захистом. При незадовільному рівні – робота повертається на доопрацювання з повторною її перевіркою на академічний плагіат. Допустима кількість

повторних перевірок – одна спроба. Якщо результат повторної перевірки незадовільний, то робота знімається з захисту [12].

У випадку незгоди з висновком про оригінальність роботи автор має право подати апеляцію, яка буде розглянута у встановленому порядку Комісією з питань академічної доброчесності в Університеті.

За порушення академічної доброчесності здобувачі можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- на етапі розгляду та перевірки академічних текстів здобувачів освіти при виявленні порушень академічної доброчесності у вигляді плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації, списування, робота не допускається до наступного етапу виконання/захисту звітів з практик та повертається на доопрацювання здобувачеві освіти;
- за умови повторного виявлення порушень академічної доброчесності здобувачами освіти у вигляді плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації, списування, робота знімається з розгляду, що тягне собою виникнення академічної заборгованості та невиконання індивідуального навчального плану з відповідними наслідками у вигляді відрахування з числа здобувачів освіти;
- виявлення інших, ніж плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, порушень академічної доброчесності здобувачами освіти є підставою для ухвалення рішень щодо відрахування зі складу здобувачів освіти або інших дисциплінарних стягнень (відмова у присудженні передбачених внутрішніми нормативними документами стипендій, відмова у відборі на участь у програмах академічної мобільності тощо) [12].

Отримані результати у звітах з перевірки тексту на унікальність та відсутність плагіату носять рекомендаційний характер і є лише допоміжними матеріалами для забезпечення процесу перевірки академічних та наукових текстів, що проходять перевірку. Керівник має обов'язково провести додаткову експертизу роботи (самостійно або із залученням інших компетентних осіб), навіть якщо звіт не свідчить про відсутність ознак плагіату, оскільки до тексту пояснювальної записки можуть бути застосовані засоби «рерайтингу» з метою підвищення рівня унікальності. Крім того, попри той факт, що використання додатків, що ґрунтуються на мовних моделях, не є забороненим, зміст звіту з практики має свідчити про осмисленість положень, тверджень, висновків автора роботи. За результатами експертизи роботи формується експертний висновок.

Зберігання експертних висновків щодо перевірки у документах структурного підрозділу є обов'язковим.

8 СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ДСТУ 3008:2015. Звіти у сфері науки і техніки: структура та правила оформлювання. [Чинний від 2015-06-22]. Вид. офіц. Київ. 2016. 31 с. (Інформація та документація).
2. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічна посилання. Загальні положення та правила складання. [Чинний від 2016-03-04]. Вид. офіц. Київ. 2016. 20 с. (Інформація та документація).
3. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. Дата оновлення: 18.05.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 26.06.2025).
4. Національна рамка кваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341. Дата оновлення: 02.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 26.06.2025).
5. Положення «Про організацію проведення практики здобувачів вищої освіти у ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА». URL: <https://metinvest.university/data/file/fd/cb/fdcbb2c04f46498abf7fb8633e03bead.pdf> (дата звернення: 26.06.2025).
6. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів України : наказ Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93. Дата оновлення: 20.12.1994. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text> (дата звернення: 26.06.2025).
7. Положенням про організацію освітнього процесу у ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА». Затверджено на засіданні Вченої ради ТОВ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА». URL: <https://metinvest.university/data/file/53/72/53724ae35c044d04a67bb722290aa2c8.pdf> (дата звернення: 26.06.2025).
8. Порядок укладення договору про стажування здобувачів вищої освіти вищих та учнів професійно-технічних навчальних закладів на підприємствах, в установах та організаціях і Типова форма договору про стажування здобувачів вищої освіти вищих та учнів професійно-технічних навчальних закладів на підприємствах, в установах та організаціях : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.01.2013 р. № 20. Дата оновлення: 29.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20-2013-%D0%BF#Text> (дата звернення: 26.06.2025).
9. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.05.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 26.06.2025).

10. Щодо проходження стажування : лист Міністерства соціальної політики України від 13.07.2016 р. № 451/021/106-16. 7. ДСТУ 3008:2015. Звіти у сфері науки і техніки: структура та правила оформлювання. [Чинний від 2015-06-22]. Вид. офіц. Київ. 2016. 31 с. (Інформація та документація).

11. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення: 24.03.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 26.06.2025).

12. Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та працівників ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА» : МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА : веб-сайт. URL: <https://metinvest.university/data/file/c1/c9/c1c998364cec4bdbb42478109c72e17c.pdf> (дата звернення: 26.06.2025).

13. РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо) : лист МОН України від 15.08.2018 р. №1/11-8681. URL: <https://metinvest.university/data/file/6e/e6/6ee695d4571a43359e7c5db85d0df837.pdf> (дата звернення: 26.06.2025).

14. Правила цитування та посилання на використані літературні джерела. *Studopedia.org*. URL: <https://studopedia.org/2-31712.html> (дата звернення: 26.06.2025).

ЩОДЕННИК
З ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

ПІБ здобувача освіти _____

Факультет _____ *гірничо-металургійний*

Кафедра _____ *безпеки праці та охорони довкілля*

Рівень вищої освіти _____ *перший (бакалаврський)*

Освітня програма «*Природозахисні технології в урбо-індустріальному комплексі*»

Курс _____, група _____

Запоріжжя 202_

Здобувач освіти _____
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

прибув на _____
(назва бази практики)

« ____ » _____ 20 ____ р.

(підпис, посада, Ім'я ПРІЗВИЩЕ відповідальної особи)

М.П.

вибув

« ____ » _____ 20 ____ р.

(підпис, посада, Ім'я ПРІЗВИЩЕ відповідальної особи)

М.П.

**Відгук і оцінка роботи здобувача освіти
від керівника Бази практики**

№ з/п	Види діяльності здобувача(ки) освіти	Оцінка
1.	Організованість та виконання вимог при оформленні га підприємстві	
2.	Виконання графіку проходження практики	
3.	Виконання загальних правил та інструкцій поведінки на підприємстві при проходженні практики	
4.	Вивчення нормативної документації, що регламентує виробничі процеси	
5.	Вивчення практичних аспектів виробничої діяльності на місці проходження практики	
6.	Виконання індивідуального завдання	
7.	Участь у роботі з безперервних покращень/з підвищення операційної ефективності	
8.	Ведення щоденника практики	
9.	Повнота збору матеріалів по програмі практики та індивідуальному завданню	
10.	Додаткова інформація щодо проходження практики здобувачем вищої освіти (при потребі)	

Коментар щодо дотримання вимог законодавства, норм безпеки праці, цивільного захисту, пожежної безпеки, правил внутрішнього розпорядку бази практики, етичних правил

Керівник практики від Бази практики _____
(підпис, Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Висновок керівника практики від кафедри
про роботу здобувача освіти та його оцінка за практику

“ ____ ” _____ 20 ____ року

Оцінка

за практику: _____
(за 100-бальною шкалою, рівнем)

(за традиційною шкалою)

Керівник практики від кафедри

(підпис, Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра безпеки праці та охорони довкілля

ЗВІТ

ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

дослідження природозахисних технологій
в урбо-індустріальному комплексі

(спеціальність «183 Технології захисту навколишнього середовища»)

Виконав: здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
групи _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Перевірив: _____

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Запоріжжя 202_